

David Baldacci

Het proces

A.W. Bruna Uitgevers

1

Op een willekeurige andere dag zou niemand belangstelling hebben gehad voor de doodse stilte in deze kamer, want het oudere echtpaar deed wel vaker een vredig dutje. Dan zaten ze roerloos als katten of lazen ze zwijgend de Bijbel, ieder voor zich, terwijl hun oude vingers de bladzijden omsloegen met wijsheid, en kalmte. En geweld.

Dat laatste was duidelijk te zien, want de man lag met gespreide ledematen op zijn rug op de vloer en de vrouw hing over een fraai beklede stoel. Het leven was hun met een grimige doelbewustheid afgenomen.

Ze waren niet gedenkwaardig op een manier die de meeste mensen van belang was. Wél gedenkwaardig was de enorme ophef die de volledige impact van hun dood zou definiëren en kenmerken. Het zou een rampzalige stroom van energie doen opblaaien, als van een geweer met afgezaagde loop dat op een nietsvermoedende menigte werd afgevuurd.

In Freeman County, Virginia, zou nog tientallen jaren over hun gewelddadige dood worden gepraat.

‘Je hebt het recht te zwijgen. Hoor je me, *boy?*’ vroeg de eerste politieagent tegen de enige verdachte in de kamer.

Deze verdachte zat op zijn knieën, met zijn handen geboeid op de rug. De handboeien sneden diep in zijn vlees. De enige tekenen van zijn grote angst waren zijn trillende vingers en snelle ademhaling.

‘Deze *coon* ziet er niet uit alsof hij kan praten, zelfs niet als hij zou willen,’ zei de tweede agent. Hij was 1 meter 82, broodmager, en had een slappe kaaklijn en ogen die op kogelgaten met

rafelige randen leken. Zijn politiepet was ver naar achteren geduwd.

De afmattende luchtvochtigheid afkomstig van de nabijgelegen McHenry River was overal, als mosterdgas in de loopgraven. Het zweet droop van hun gezicht en maakte donkere plekken in de gesteven overhemden van de agenten, en daardoor werden ze zelfs nog kwader.

De eerste agent las de rest van de Miranda-rechten voor vanaf het witte kaartje dat hij uit zijn zak had gehaald. Hij was klein, en gedrongen als een afgezaagde boomstam. Bij het gedeelte over een toegevoegde advocaat als de verdachte die zelf niet kon betalen, viel zijn partner hem opnieuw in de rede.

Hij zei, zichtbaar geïrriteerd over deze nieuwe rechten: 'Nu moet je mij eens vertellen welke advocaat die goed bij zijn hoofd is bereid zou zijn deze gekleurde *boy* bij te staan, LeRoy. Dát zou ik verdomme weleens willen weten.'

Raymond LeRoy negeerde dit en ging door met het voorlezen van de tekst op zijn kaartje, omdat hij de woorden nog niet uit het hoofd kende. Eerlijk gezegd betwijfelde hij of dat ooit het geval zou zijn, gewoon omdat hij dat niet wilde. LeRoy had geen idee wie deze Miranda was, maar hij wist wel dat dit juridisch jargon op dat kaartje bedoeld was om *deze* lui te helpen die misdaden hadden gepleegd, meestal tegen witte mensen. En door die wetenschap sprak hij elk woord dat hij dankzij het besluit van negen mannen in toga honderden kilometers hier vandaan moest voorlezen met bijtende spot uit.

'Begrijp je wat ik je net heb voorgelezen?' vroeg LeRoy. 'Ik moet je antwoord kennelijk luid en duidelijk horen, volgens deze klootzakken in Washington D.C.'

De hand van zijn partner ging naar de kolf van zijn geholsterde .38 Smith & Wesson. 'Waarom maak je zijn boeien niet gewoon los en zeg je dat-ie ervandoor moet gaan? Dat bespaart de goede mensen in deze mooie county het geld voor zijn reis naar Richmond en de stoel.'

‘Ze doen geen executies meer, Gene. Zeggen dat dat wreed en niet netjes is.’

Gene Taliaferro briede: ‘En wat heeft hij hún verdomme net aangedaan, LeRoy?’

In een hoek van de kamer lag een tafel op zijn kant en op de grond lagen enkele dingen die daar heel lang op hadden gestaan, zoals een foto van het stel van ruim vijftig jaar geleden, toen ze nog verkering hadden. Hij met een broedende blik in zijn ogen en zijn slappe vilthoed in de hand; zij met een bonnet op haar kleine ranke hoofd en een middenscheiding, waardoor ze nog een kind leek. Ze waren omlijst door een boog van geurige kamperfoelie en jasmijn vol bijen en vlinders, kleine insectjes vastgelegd door de flitser en sluiters van de camera.

Nu lag de fotolijst op de grond. Het glas was gebroken en had een snee in de foto gemaakt. De snee liep dwars door het gezicht van de vrouw tot aan het linkeroog van de man.

LeRoy zei: ‘We gaan hem niet doodschieten, Gene. Deze *boy* is aangehouden.’

‘Hij is maar een verdomde n*!’ brulde Gene.

‘Dat wéét ik,’ riep LeRoy vermoeid. ‘Heb toch zeker twee ogen in m’n kop?’

‘Nou dan!’ riep Gene. ‘Zal niet de eerste keer zijn dat we dat doen.’

‘Maar zo liggen de zaken niet meer, hè?’ vroeg LeRoy teleurgesteld.

‘Honderd jaar geleden, waar was toen de hoofdstad van de Confederacy?’ Gene wees naar de grond. ‘Hier, hier in Virginia! En niets kan daar iets aan veranderen. *Granddaddy* had *boys* als deze allang gedood.’ Hij wees naar de knielende man. ‘Die waren zijn eigendom! Ik heb een foto! Ze moesten hem de stoel geven.’

‘Dan doen ze dat maar,’ mompelde LeRoy. ‘Maar ik wil geen kudde Zwarte advocaten achter me aan. En nu die Dr. King zichzelf in Tennessee heeft laten vermoorden, komen kleurlingen in het hele land in opstand.’

Gene snoof. ‘Hij was niet eens een echte dokter!’

‘Moet mijn zoon maar regelen. Wij moeten blijven vechten. Honderd jaar, duizend jaar, maakt niet uit!’

Gene ademde diep in en zweeg. Daardoor leek zijn woede te doven, als een brandende kaars in koude mist. Toch hurkte hij opeens met een valse blik naast de enige verdachte in het vertrek. Hij haakte een houten knuppel van zijn riem. Op het hout zaten twaalf horizontale inkepingen. ‘Ik kan me niet herinneren dat ik zei dat je moest knielen, *boy*. Sta op.’ Voordat de man in beweging kon komen, ramde Gene de punt van de knuppel in de maag van de man, waardoor deze dubbelklapte en op de grond viel.

Gene stond op. ‘Ik zei dat je moest opstaan, niet dat je verdomme op je bek moest vallen. Nu opstaan, *boy*, nu meteen! Nu, anders sla ik je nog een keer.’

Heel langzaam lukte het de man om opnieuw op zijn knieën te gaan zitten.

Gene knielde naast hem en zei bijna fluisterend: ‘Hé, wie zei dat je op je knieën mocht zitten?’ Gene zwaaide met zijn knuppel en gaf de man een keiharde klap tegen zijn achterhoofd, waardoor deze opnieuw viel en nu een bloedende hoofdwond had.

Gene stond op en zei: ‘Jezus, erg slim ben je ook niet! En jij wilt de gelijke zijn van de witte man? Nu opstaan. Opstaan!’ Hij prikte hardhandig met de knuppel in de ribbenkast van de man. ‘Ik zeg het niet nog een keer, *boy*. Opstaan!’

De man trilde helemaal en slaagde er centimeter voor centimeter in om weer op zijn knieën te gaan zitten.

Gene knielde opnieuw. ‘Goed zo, *boy*.’ Hij zei grijnzend tegen zijn partner: ‘Wie zegt dat je *critters* geen nieuwe kunstjes kunt leren, hè, LeRoy?’ Hij keek opnieuw naar zijn bloedende, versuifte gevangene en zag de ring aan diens vinger. ‘Zo, zo! Heb je soms een vrouw?’ Hij tikte met zijn knuppel tegen de zijkant van het hoofd van de verdachte. ‘Ik vroeg je wat! Je zult me antwoord moeten geven.’

'J-ja.'

'Ja wat?'

'Ja... meneer.'

Gene boog zich naar hem toe. 'Goed, goed. Maar is ze knap, *boy*?'

De man knikte, wat hem opnieuw een klap tegen zijn hoofd opleverde.

'Doe je mond open, *boy*. Je knikt nooit niet tegen een witte man, dat is respectloos.'

Met zijn ogen dicht zei de man: 'Heel knap, meneer.'

'Goed, goed. En, heb je kinderen?'

'J-ja, meneer.'

'Mooi, dat is mooi. Hoeveel kids heb je?'

'Drie, meneer.'

'Drie!' Gene keek naar zijn partner. 'Deze *boy* zegt dat ze drie gekleurde kids hebben.' Hij wendde zich weer tot de man. 'Weet je, nadat ze je in Richmond op de stoel hebben gezet, breng ik samen met een paar vrienden van me een bezoekje aan je knappe vrouw en je kinderen. En dan zal ik je nu even vertellen wat we met ze gaan doen, nadat we ons een beetje hebben vermaakt met haar.' Hij bukte zich en fluisterde iets in het oor van de man.

De man brulde van woede, draaide zijn lichaam een halve slag en ramde Gene, die daardoor zijn evenwicht verloor.

De agent liet zich grijnzend vallen. Hij stond op, zette zijn pet af, zwaaide zijn haar naar achteren en greep zijn knuppel extra stevig vast. Toen liep hij terug naar de man, die nu hulpeloos op de grond lag, en zei triomfantelijk: 'Verzet bij aanhouding, zo duidelijk als wat. Jij zag het zelf, LeRoy.'

Daarna hief hij zijn knuppel.

2

John Robert Lee, die door iedereen behalve zijn moeder Jack werd genoemd, was klaar met het voltanken van zijn oude vierdeurs Fiat zonder kooiconstructie. De voorportieren openden gewoon, van achter naar voren, maar de achterportieren juist andersom. De lange kap eindigde in een fraaie grille en vanaf de slanke voorbumper ontsproot als een fonkelend sie-raad het zilverkleurige omhulsel van de koplampen. Met een beetje wind mee kon de viercilindermotor een snelheid bereiken van vijfentachtig kilometer per uur.

Hij betaalde de pompbediende die de vreemd uitzierende auto belangstellend bekeek met een splinternieuw biljet van één dollar en twee doffe quarters.

‘Wat is dat in vredesnaam?’ vroeg de man.

‘Een Fiat,’ antwoordde Jack.

‘Zelfgemaakt?’

‘In Italië gemaakt.’

‘Italië? Waar de paus vandaan komt?’

Jack knikte. ‘Klopt.’

‘Ben je katholiek?’

‘Nee, ik ben agnost,’ zei Jack.

De man vertrok zijn gezicht. ‘Wat is dat? Zoiets als een pres-byteriaan of een methodist?’

‘De religie van een sceptisch mens,’ zei Jack.

Hij stapte in de Fiat die zijn vader van een autosloperij had gehaald en had opgeknapt tot die weer rijvaardig was. Het was een cadeau van zijn ouders toen hij zijn rechtenstudie had afgerond. Niet aan een prestigieuze rechtenfaculteit, zoals de in-

drukwekkende University of Virginia, of de illustere juridische universiteit van Richmond of William & Mary. Toch was hij al de eerste keer geslaagd voor zijn rechtbankexamen, iets wat verschillende studenten van de veelgeroemde universiteiten die hij kende niet was gelukt. Desondanks kregen zij een baan bij een van de grote advocatenkantoren, omdat hun vader daar ook werkte. Ze verkochten hun professionele leven in ruil voor leuke compensaties, een prestigieus huis en het lidmaatschap van een golfclub. Ze trouwden ook allemaal met een aantrekkelijke, elegante vrouw met een gladde huid van uitstekende komaf die uiteindelijk te veel dronken en het bed in doken met de man die hun tuin of zwembad onderhield, omdat ze veel te veel vrije tijd hadden.

Jack was een witte man, tweeëndertig, nog heel even tenminste, en sinds acht jaar klaar met zijn rechtenstudie. Hij kon net rondkomen en was, tot grote teleurstelling van zijn moeder, nog steeds niet getrouwd. Eind jaren zestig droegen mannen hun haar veel langer, maar zijn haar was nog even kort als toen hij nog padvinder was, hoewel hij zijn bakkebaarden tegenwoordig wel liet staan. Hij was 1 meter 88, en had brede schouders en smalle heupen. Hij was iets te mager, want hij had met zijn praktijk nooit genoeg verdiend om goed te eten. Zijn avondmaaltijd bestond vaak uit een pakje met zes pindakaascrackers en een fles Royal Crown Cola.

In de Tweede Wereldoorlog was iedereen ondervoed en overwerkt geraakt. Daarna kwamen de jaren vijftig, waarin de economie opbloede, met een kip in elke pan en een Ford of GM op elke oprit. Vervolgens kwamen de jaren zestig met de enorme financiële vooruitgang, maar ook met alle grote veranderingen in de samenleving als geheel, die voor velen veel te snel gingen.

Jack reed naar het eenvoudige huis van zijn ouders. Ze woonden in een arbeiderswijk, waar de meeste mannen met spierkracht de kost verdienden en de rest op de vrouwen neerkwam. Hij was in de slaapkamer beneden geboren en wist bijna zeker

dat zijn beide ouders daar, onvoorziene omstandigheden voorbehouden, zouden sterven. Zonder ophef en zonder iets na te laten, zoals gebruikelijk voor een Lee.

Hij reed de met grind verharde oprit op. De huizen hier stonden op het land van een plantage die als cashcrop tabak had verbouwd. Bijna alle huizen zagen er hetzelfde uit: de zijgevels bekleed met asbestplaten, een hoog puntdak met dakspanen van zwart asfalt, één voordeur en één achterdeur, drie slaapkamers en één badkamer. Ze stonden allemaal op een perceel van duizend vierkante meter rode klei begroeid met een dun laagje gras.

Voor het huis van zijn ouders stond een treurwilg en in de achtertuin stond een appelboom die nooit echt was gesnoeid, waardoor de takken nu al doorbogen onder de last van de komende oogst. Aan het einde van de oprit stond een vrijstaande garage. Helemaal achter in de tuin was het graf van de hond die, toen Jack nog klein was, zijn trouwe metgezel was geweest: een lieve Belgische herder. De hond was negen jaar toen hij op een ochtend gewoon omviel en dezelfde dag stierf. Jack en zijn jongere broer hadden gehuild alsof ze hun beste vriend waren verloren, wat voor kleine jongens natuurlijk ook zo was.

De Lees hadden boven een tweede badkamer, dankzij hun vader, die heel creatief was en van afdankertjes iets nuttigs kon maken. Verder waren er een langwerpige keuken met ernaast een eetkamer van tweeënhalft bij drie meter, een kleine woonkamer en een tv-kamertje met een Motorola van namaakhout met twee enorme knoppen op de voorkant.

Jack stapte uit de Fiat en trok zijn colbertje aan.

Door de hordeur van de voordeur rook hij de kippenborsten en kippenpoten die in gloeiend hete margarine werden gebakken. In gedachten zag hij de aardappelsalade die al klaarstond in de roomwitte kleine frigidaire en de pannen met sudderende sperziebonen en gestoofde tomaten uit de moestuin die zijn moeder had ingemaakt op het elektrische fornuis met de gloeiend hete ronde kookplaten. De maaltijd zou worden afgesloten

met een plakje chocoladecake en een kop Maxwell House-koffie van de A&P.

Deze avondmaaltijd was ter gelegenheid van Jacks drieëndertigste jaar op aarde. Op deze dag in 1935, 's avonds om tien over zeven, was hij met zijn hoofd eerst verschenen in een wereld die de economische recessie nog steeds niet te boven was. Zijn geboorte had plaatsgevonden in de slaapkamer beneden, terwijl zijn nerveuze vader in de voorhal Amerikaanse Camels stond te roken. Na een tik tegen zijn billen had Jack voor het eerst gehuild en hij was daar volgens zijn moeder vier jaar niet mee opgehouden.

In zijn jeugd deed hij aan ontelbare sporten en genoot hij van debatteren. Al op heel jonge leeftijd was hij een enthousiaste lezer. Vanaf zijn twaalfde tot aan zijn eerste jaar op highschool stond hij voor dag en dauw op om de *Virginia Times Dispatch* te bezorgen.

Veel ouders die hij uit zijn jeugd kende, woonden nog steeds in deze wijk. Hun kinderen waren, net als hij, vooruitgekomen in het leven. De meesten waren, anders dan hij, getrouwd en hadden hun eigen uitdijende kinderschare. Hij zag hen wel eens als ze een stel kinderen uit gehavende stationwagons haalden om hun grootouders te bezoeken, die met de dag brozer en vergeetachtiger werden. Toch werd de natuurlijke levenscyclus soms doorbroken en bleven kinderen dichterbij dan hun vader en moeder misschien lief was. Iets wat Jacks ouders maar al te goed wisten.

Hij opende de hordeur en riep: 'Hallo? De jarige is er!'

Hij had zijn vaders geelbruine GMC-pick-up voor de garage zien staan. Dat was hun enige auto, want zijn moeder had geen rijbewijs.

'Hallo?' riep hij opnieuw.

Zijn zus kwam uit de eetkamer, waar hij de borden kon zien op de kleine gedekte eettafel die zijn ouders jaren geleden van hun spaargeld hadden gekocht. Aan de kruk van een kastdeur hing een ballon met de tekst 'HAPPY BIRTHDAY'.

‘Hoi Lucy,’ zei Jack.

Zijn oudere zus liep snel naar hem toe en brak zijn rug bijna met haar stevige omhelzing. Ze was altijd al sterk geweest en hij had altijd gedacht dat dat de manier was waarop de natuur haar gebrek aan hersens compenseerde. Dat was gekomen doordat zijn moeder door de tandarts een pijnlijk ontstoken verstandskies had laten trekken. Ze was verdoofd met lachgas, een ander woord voor natriumoxide, zoals Jack pas later had begrepen. Alleen had ze toen nog niet geweten dat ze zwanger was. Acht maanden later was zijn zus geboren. Een jaar daarna, toen Lucy zich niet ontwikkelde zoals zou moeten, hadden een paar specialisten de diagnose ‘ernstige en onomkeerbare mentale achterlijkheid’ gesteld. Dat had Jacks vader hem jaren later verteld toen hij hem vragen stelde over zijn zus.

Lucy was nu zevenendertig, een volwassen maar fysiek onderontwikkelde vrouw met de onschuldige geest van een kind. Haar blonde pony eindigde vlak boven haar ogen, die zo uitzonderlijk blauw waren dat dit het eerste was wat andere mensen opviel. Jack had dezelfde ogen als zij, alleen straalden die iets volkomen anders uit.

Hij drukte een kus op Lucy’s hoofd en zei dat haar jurk heel mooi was. De jurk was lichtbruin met felblauwe stippen die bijna dezelfde kleur hadden als haar ogen en had pofmouwen tot net voorbij haar slanke ellebogen. Ze had die dag ongetwijfeld alleen maar over zijn verjaardag gepraat.

‘Momma, Daddy, Jack is er!’ riep Lucy. Ze trok hem mee naar de ballon, prikte er met haar vinger in en lachte toen de ballon aan het touwtje heen en weer zwaaide.

Jack lachte ook, maar niet van harte. Hij had zich vaak afgevraagd wat voor vrouw zijn zus zou zijn geworden als hun moeder niet naar de tandarts was gegaan. Misschien was Lucy Lee dan de advocaat van hun gezin geweest.

Zijn moeder had zichzelf het lot van haar dochter nooit vergeven, hoewel ze er door haar onwetendheid geen schuld aan had. Ze had daarna nog twee kinderen gekregen, Jack en zijn

één jaar jongere broer Jefferson, die door iedereen Jeff werd genoemd, behalve door zijn moeder, die altijd zijn volledige naam gebruikte. Zijn moeder had wel een vroedvrouw ingeschakeld toen ze beviel van haar zoons, maar medicatie geweigerd. Ze koos voor de unieke pijn van een bevalling, misschien als straf omdat ze een dochter had die nooit echt volwassen was geworden doordat zij een ontstoken verstandskies had gehad. Ook daarna had ze nooit medicijnen ingenomen, zelfs geen aspirine, hoewel ze leed aan migraineaanvallen waardoor ze soms urenlang in het donker moest liggen.

‘Momma?’ riep hij vol verwachting.

Toen hoorde hij dat ze er al aankwam.

3

Hilda Lee, die door iedereen Hilly werd genoemd, kwam eraan. Ze droeg een spierwit T-shirt, een vale Wrangler-spijkerbroek en platte canvasschoenen, en ze had een olijfgroen schort om haar middel gebonden. Vanbinnen was ze een wildebras, maar ze kwam huiselijk over. Ze was vrij lang en pezig. Haar korte kastanjebruine haar had dankzij haar Schotse voorouders een rossige gloed en was nu rijkelijk doorspekt met grijs. Haar neus was recht en scherp als een scheermes. Door de blik in haar lichtgroene ogen wekte Hilly Lee de indruk dat ze ongeacht de uitdaging niet alleen zou standhouden, maar ook zou zegevieren. Haar zongebruinde geaderde en pezige onderarmen zaten vol sproeten, doordat ze heel graag buiten was. Daar was ze daadkrachtig en doelbewust: ze verzorgde de moestuin, ze maaide het gras en ze hielp haar man om de dakspanen te vervangen, een dode boom om te hakken of het hek om de achtertuin te verven. Ze was opgegroeid in de bergen vlak bij de westelijke grens van de staat, waar ook nu nog geen elektriciteit of stromend water was. Jacks moeder praatte zelden over haar zware jeugd, wat op zich al veelzeggend was.

Hilly veegde haar handen af aan haar schort en omhelsde haar oudste zoon. ‘Nog tien minuten, Robert.’ Ze had hem nooit anders genoemd dan Robert. *John was je vaders idee, Robert was mijn idee, en dus is het Robert. Voor mij tenminste.* En zo was het gebleven. Met zijn moeder had hij veel dingen ‘zo’ gelaten.

Als zij haar zin had gekregen, was zijn officiële naam Robert

E. Lee geweest, naar de moedige generaal van de Confederacy die al zijn manschappen had opgeofferd om de positie van het leger van Noord-Virginia te verdedigen tegen zijn geboorteland om de rechten van de staten te beschermen. Zo ging het oude verhaal tenminste.

Maar dié Lees waren ze niet. Er woonden geen bestuurders van Virginia in deze straat, zelfs niet in dit blauwe stukje van Freeman County. Daarvoor waren de huizen niet groot genoeg, en de kansen trouwens ook niet.

‘Ja, Momma,’ zei hij.

Haar gezicht betrok. ‘Ik kan nog steeds niet geloven dat ze JFK’s broer hebben vermoord.’

‘Ik weet het,’ zei hij.

Iets meer dan een week geleden had een andere Kennedy meegedaan aan de Amerikaanse presidentsverkiezingen. Nu rouwden ze gewoon opnieuw om een Kennedy.

‘En Dr. King nog maar twee maanden geleden. Waar gaat dit land verdikkeme naartoe als we problemen met wapens moeten oplossen?’

‘De wereld is in beroering. Denk maar aan Vietnam.’

Daar had hij niet over moeten beginnen vanwege zijn broer, maar misschien was het hem bewust ontglipt, dacht Jack. Hij discussieerde al sinds zijn vroege jeugd met zijn moeder en over het algemeen leek ze daarvan te genieten.

Hij had het altijd verontrustend gevonden dat ze een generaal van de Confederacy vereerde en tegelijkertijd tranen met tuiten hilde om de recente dood van twee mannen die het volstrekt oneens waren over dat waar de Confederacy voor had gestaan. Maar ja, volgens hem had zijn moeder wel vaker tegenstrijdige meningen.

‘Walter Cronkite zei dat de dader een man was met dezelfde twee namen.’

‘Sirhan Sirhan,’ zei Jack.

‘Wat is dat voor naam?’

‘Hij komt uit Palestina.’

‘Hoe kon juist *zijn soort* zo dicht bij Bobby Kennedy in de buurt komen?’

‘Ze zeggen dat Kennedy door de keuken liep van een hotel in Los Angeles, en dat die man daar stond te wachten en op hem schoot.’

‘Deze Sirhan neemt vast een uitstekende advocaat zoals jij in de arm en gaat dan vrijuit.’

Hij keek haar glimlachend aan. Hij zou nooit een uitstekende advocaat zijn. ‘Dat betwijfel ik.’

‘Nou ja, jij bent de advocaat van de familie, Robert,’ zei ze. Hilly’s blik dwaalde naar haar dochter, die nog steeds in de ballon prikte en elke keer dat het ding daardoor in beweging kwam begon te giechelen.

Jack kon zien wat ze dacht: de familie die jij hebt verlaten.

Ze keek hem aan en vroeg: ‘Ga je om met vrouwen zonder dat ik ervan weet?’

‘Dan zou je dat weten. Het roddelcircuit in Freeman is perfect. Waar is Daddy?’

‘Hij zal zo wel komen.’ Ze pakte zijn arm. ‘Juffrouw Jessup was hier vandaag.’

‘Juffrouw Jessup? Wat wilde ze?’

‘Wat ze wilde was jij, maar ze zei niet waarom. Ze leek helemaal niet in orde, Robert.’ Snel voegde ze eraan toe: ‘Hoewel ik natuurlijk nooit veel contact met haar heb.’

‘Is ze ziek, denk je?’

‘Jij bent geen arts.’

‘Heeft ze familie hier in de buurt?’ vroeg Jack.

‘Ja. Haar man is allang dood, maar ze heeft kinderen en inmiddels ook kleinkinderen. Misschien ook achterkleinkinderen,’ zei ze met een spijtige blik.

Jack kreeg de indruk dat zijn moeder dacht dat zij die volgende generaties allemaal niet kon verwachten.

Hij liep naar de deur en keek naar het enige huis in deze wijk dat er anders uitzag dan alle andere. De eigenaar was een gepensioneerde advocaat die Ashby heette. De man had het huis

in de loop der jaren uitgebouwd, meestal als hij een belangrijke cliënt had of wat geld had verdiend op de aandelenmarkt, waardoor het een onsamenhangend geheel was geworden.

Jack had gelezen dat er bijna honderd slaven waren geweest op de enorme plantage die hier vroeger was geweest. Deze slaven en hun kinderen werkten hun hele leven zonder er een cent voor te krijgen, terwijl ze hun welvarende eigenaren zelfs nog rijker maakten. Over hen was bijna niets opgetekend, alleen de aantallen. En die aantallen waren kennelijk alleen genoteerd om het ego van hun meester te strelen.

Ashby had zes kinderen, allemaal allang volwassen en met een eigen gezin. Zijn vrouw was jaren geleden gestorven, maar niet aan een ziekte. Nou ja, volgens Jack was het misschien wel een ziekte als je naar je garage ging, een doek in de uitlaat van je Plymouth propte, in je mooiste cocktailjurk op de voorbank ging liggen, een drankje met Amerikaanse whiskey dronk, de motor startte en daar bleef liggen tot je dood was. Er werd gezegd dat Ashby de laatste jaren zijn best deed om zo veel mogelijk flessen Rebel Yell-whiskey leeg te drinken.

Juffrouw Jessup was Ashby's dienstmeisje, kokkin en verpleegster. Jack had haar voornaam nooit geweten. Lang voordat Jack was geboren, was ze voor de advocaat en zijn gezin gaan werken, en tegenwoordig was het bijna alleen aan haar te danken dat de oude man nog leefde.

Jack en alle andere kinderen in de buurt hadden de vrouw altijd juffrouw Jessup genoemd, het enige teken van respect dat ze waarschijnlijk ooit had ontvangen in het westen van Freeman County. De enige aandacht trouwens ook, tenzij er dingen zoekraakten en iemand daar de schuld van moest krijgen. Zij was de enige Zwarte die hier ooit kwam, waardoor ze een zekere noviteit was, in elk geval in de ogen van de witte jongelui.

Jack keek naar zijn moeder. 'Wat zei ze, behalve dat ze me wilde spreken?'

Hilly pakte behendig een zware glazen vaas van Lucy af en

zei: 'Niets. Ze wandelde ongevraagd via de voordeur naar binnen en vroeg gewoon naar je. Maar ze was van slag, daardoor nam ik het haar minder kwalijk.'

'Juffrouw Jessup is toch geen onbekende. We kennen haar al heel lang.'

'We kennen haar *soort* niet echt.'

'Tijden veranderen,' zei hij alleen, omdat hij het hier op zijn verjaardag liever niet over had.

Ze klemde haar lippen op elkaar. 'Volgens mij zou zij er net zo over denken als ik zomaar háár huis zou binnenstormen. Dan zou ze al haar vriendinnen vertellen dat die gekke witte vrouw zomaar haar huis binnenkwam.'

'Wat heb je tegen haar gezegd?'

'Dat je hier zou komen eten en dat ik het niet op prijs zou stellen als ze ons dan kwam storen. Ze heeft de arme Lucy de stuipen op het lijf gejaagd, zodat het me uren heeft gekost om haar te kalmeren.' Ze stak haar armen uit en klemde de onbewogen Lucy tegen haar borst.

'Goed, maar wat zei je tot slot?' vroeg Jack geduldig.

'Ik zei helemaal niets. Ik vroeg haar alleen te vertrekken.'

'Echt waar?' vroeg hij verontwaardigd.

Zijn moeder keek op haar smalle Timex. 'Je bent één minuut geleden geboren, Robert. Gefeliciteerd met je verjaardag, jongen.'